

בית"ר ירושלים – טהורה לעד

בימוי מאיה זינשטיין

2017 | ישראל | 87 דקות

הסרט 'טהורה לעד' מגיש פיסת מציאות מרתקת, הנוגעת בפצע גלוי של החברה הישראלית. חוברת זו נועדה לסייע לכם להפוך את הצפייה בסרט למעמיקה ומלמדת עבור התלמידים. תוכלו למצוא בחוברת חומר רקע ורעיונות לפעילות לפני ההקרנה ולאחריה, וכן חומרים נוספים בהם ניתן להרחיב את הלמידה בכיתות. צפייה נעימה!

על הסרט

סיפורה של אחת העונות הדרמטיות בהיסטוריה של מועדון הפאר הירושלמי, הוא גם סיפור על פוליטיקה, על כסף ועל זהות. מתוך העיסוק בערכים בספורט, מחדד הסרט את מקומן של הגזענות מול הסובלנות, פעולה מול אדישות, ואת הקושי לדבוק בערכים של חופש ביטוי ופולורליזם בחברה הישראלית.

"בית"ר ירושלים" היא לא רק קבוצת כדורגל ישראלית, היא מושג, אייקון, היא רעיון.

בית"ר ירושלים היא קבוצת כדורגל יהודית, במדינה יהודית, עם קבוצת אוהדים הגדולה ביותר בארץ, וקבוצת הכדורגל היחידה בליגת העל שמעולם לא החתימה שחקן ערבי לשורותיה.

בתחילת עונת הכדורגל של שנת 2012, בית"ר ירושלים טיפסה אל צמרת טבלת ליגת העל, עם סיכויים לא רעים לשחק באירופה. בעיתוי הזה, הבעלים של הקבוצה, האוליגרך הרוסי-ישראלי וסוחר הנשק, ארקדי גאידמק, מודיע על צירוף שני שחקנים מוסלמים מצ'צ'ניה לקבוצה.

התגובה לא מאחרת לבוא, וארגון האוהדים הקיצוני "לה פמיליה" מכריז כי לא ייתן לשחקן מוסלמי לשחק במדי הקבוצה ויוצא למאבק. מהאופוריה של תחילת העונה ועד ההשפלה של הפסד בכל משחק, בית"ר ירושלים ושחקניה קרועים בין הדעות שלהם, לבין תמיכה מתבקשת בחבריהם החדשים. השחקנים מצ'צ'ניה נעולים בבית מלון ומוקפים בשומרים, וממתינים לרגע בו יוכלו לעזוב את ירושלים.

אחת העונות הדרמטיות בהיסטוריה של מועדון הפאר הירושלמי היא גם סיפורה של החברה הישראלית, והסרט מגולל את האופן הטרגי בו גזענות הורסת מבפנים את קבוצת הכדורגל ואת החברה.

הסרט נרכש ע"י כאן 11 ושודר ב 2017, וכן ע"י YES Doco (משודר ב VOD), על ידי נטפליקס, BBC, PBS וערוצים נוספים. הסרט זכה בפרס על הבימוי והעריכה לסרט תיעודי במסגרת פסטיבל הקולנוע ירושלים בשנת 2016, ובציון לשבח בקטגוריית החוויה היהודית; היה מועמד לפרס אופיר בקטגוריית סרטי תעודה לשנת 2017.

ב-2018 זכה הסרט בפרס אמי בקטגוריית סרטי תעודה העוסקים בפוליטיקה וממשל.

על היוצרים

מאיה זינשטיין נולדה ברוסיה ועלתה לארץ עם הוריה בגיל 10 לקיבוץ בית השיטה. לאחר שירות צבאי בדובר צה"ל, הייתה מאיה חלק מצוות ההקמה של ערוץ 9. היא סיימה תואר ראשון בקולנוע ותואר שני בדיפלומטיה וביטחון.

על הסרט 'טהורה לעד' החלה מאיה לעבוד כאשר נשלחה להכין כתבה על הגעתם של שני שחקנים צ'צ'נים לבית"ר ירושלים, עבור התוכנית 'עובדה' עם אילנה דיין. היא חשה את עוצמת הסיפור, החליטה להתמקד בו וליוותה את הקבוצה בצילומים במהלך כל העונה.

גופים רבים בארץ סירבו להשקיע בעריכת הסרט. הגוף שהסכים להרים את הכפפה הוא מחלקת הדוקו של BBC-הערוץ הבריטי. במהלך העבודה על הסרט קיבלה מאיה איומים על חייה ועל חיי אמה. המאיים נשפט וריצה עבודות שירות בגין האיומים. בתגובה לאיומים, ניהלה מאיה עם האוהדים סדרת פגישות אשר הביאה להרגעת הרוחות.

מתוך ראיונות עם מאיה:

"הסרט משקף את המקום אליו הולכת החברה הישראלית. אמנם הוא עוסק בקבוצת כדורגל מקומית, אך מה שחוויתי באצטדיון טדי הוא תמצית מרוכזת של הקיים בחברה, והסרט מציב מראה בפנינו.

"כשאני נוסעת עם הסרט בעולם אף אחד לא מדבר איתי על ישראל, הם מדברים על מה שקורה אצלם. זה לא רק סיפור ישראלי, זו דוגמה לאיך קבוצה קיצונית מצליחה להשליט את הטון בקרב הרוב ולגרור אותו לקיצוניות, בלי שהוא יהיה מעוניין בכך או יבין את זה."

זמן קצר לאחר יציאת הסרט החל הבעלים דאז, אלי טביב, לפעול נגד גזענות במגרשים, וגם הבעלים הנוכחי (2020), משה חוגג, פועל רבות לשינוי הלך הרוח בקבוצה.

תוכן עניינים

[אל המורים](#)

[פעילות לפני צפייה](#)

1. [עמדות](#)

2. [מושגים ואקטואליה](#)

[צפייה בסרט - ציטוטים](#)

[פעילות אחרי צפייה](#)

[מעוניינים להעמיק](#)

אל המורים

לפני הצפייה בסרט הקדישו זמן לבירור העמדות של התלמידים, ולהבנתם את הרקע לנושא. אלה יעזרו להם לצפות בסרט צפייה מעמיקה ומודעת, ויעזרו להם לחשוב באופן ביקורתי ולהגיע לתובנות משל עצמם.

פעילות לפני צפייה

1. עמדות

בררו עם התלמידים את עמדותיהם בנושא גזענות ויחס החברה לזרים. תוכלו להיעזר בטופס מקוון מבררים עמדות. קיימו במליאה דיון על התשובות לשאלון.

- האם אני מרגיש/ה שכל מוסלמי הוא אויב שלי?
- מה דעתי על רבנים שקוראים לא להשכיר דירות לערבים?
- האם זה טוב ששחקנים זרים ישחקו בקבוצות ספורט בישראל?
- אילו היית קפטן/ית של קבוצת כדורסל, האם היית תומך בצירוף שחקנים/יות מוסלמים/יות לקבוצה?
- האם זוג מעורב (יהודי-ה-מוסלמי/ת-נוצרי/ת אזרחי ישראל) יכול לחיות בנחת בישראל? מה דעתך?
- האם רב האנשים בישראל יתערבו אם יראו חוסר צדק או פגיעה במישהו?
- האם אני נוטה להתערב כשאני רואה חוסר צדק או פגיעה במישהו?
- כמה לדעתי החברה בישראל 2020 גזענית?
- האם אני מכיר/ה מישהו שלדעתך הוא גזען?
- האם את/ה מכיר מישהו שאומר בגלוי שהוא גזען?
- האם לדעתך אני גזען/ית?

2. מושגים ואקטואליה

א. גזענות

בררו עם התלמידים מה הם יודעים על גזענות, בקשו מהם לנסח הגדרה במליאה או בקבוצות שיח. תוכלו להיעזר [במצגת להצגת הנושא](#). המצגת נפתחת בשקף שעוסק [בעבודות באמריקה](#) ולאחריו שקף העוסק [בעליונות הלבנה \(White Supremacy\)](#), תפיסה המאפיינת ארגונים רבים הפעילים כיום בעולם). הציגו בפני התלמידים את העובדות ובררו - מה הם יודעים? מה דעתם על אירועי העבר? ההווה? הציגו בפני התלמידים תרחישים שונים ושאלו - האם זו גזענות? תוכלו להיעזר [במצגת](#) או [בנספח האם זו גזענות? תרחישים](#). נספח זה הוא דף עבודה ליחידים, זוגות או קבוצות. בררו במליאה את תשובות התלמידים. התעכבו על התרחישים שיש לגביהם מחלוקת. חזרו להגדרת הגזענות ובררו עם התלמידים את התרחישים שמעוררים דיון.

שאלות לדיון:

איך קבעתם אילו תרחישים מציגים גזענות ואילו לא?

האם היו משפטים שהתלבטתם לגביהם? מדוע?

האם יש מכנה משותף לכל המקרים שראיתם בהם אקט גזעני?

האם לדעתכם יש מקרים בהם ניתן להצדיק מעשים גזעניים?

האם גזענות זה רע? למה בעצם?

באילו עקרונות או זכויות אדם פוגעת הגזענות?

ב. ידע נוסף

היכרות עם עובדות תומכות נוספות יעזרו לתלמידים הצופים להפיק את המרב מן הצפייה. תוכלו להיעזר

ב- [שאלון ידע - טופס מקוון](#) וב- [תשובות לשאלון ידע - מצגת](#).

עברו עם התלמידים על תוצאות השאלון. מה ידעו? מה לא ידעו? וודאו שהתלמידים מבינים את העובדות ואת משמעותן לפני הצפייה בסרט.

נקודות להרחבה:

-בישראל זכאי להיבחר כראש ראשות, וגם לנשיאות, כל מי שהוא אזרח ישראלי. בארה"ב קובע החוק כי

לנשיאות זכאי להיבחר רק מי שנולד בארה"ב. מדוע לדעתכם נקבע כך בארה"ב? האם לדעתכם זהו חוק

מוצדק? מה המשמעויות וההשלכות שלו?

- 93% מהערבים בעולם הם מוסלמים, אבל רק 20% מהמוסלמים בעולם הם ערבים.

- מוקדי חיכוך בין מגזרים בישראל. סרטון: [לא רוצים ערבים בעפולה, פחד או גזענות?](#)

- קבוצה בליגת העל בישראל יכולה לרשום עד 6 שחקנים זרים בשורותיה. מה לדעתכם עומד מאחורי הכלל? האם הוא מוצדק? האם לדעתכם יש להקל בו? או אולי להחמירו?

- צ'צ'ניה: איפה זה? כמה תושבים, דגל, עיר בירה.

- ארגון לה פמיליה: על הארגון ומאפייניו.

ג. סרטים תיעודיים

נהלו שיח קצר עם התלמידים על ההיכרות שלהם עם ז'אנר הסרטים התיעודיים וסרטים שצפו בהם.

התבוננו יחד בפוסטר של הסרט. מה מספרת התמונה? מה עומד מאחורי שם הסרט? שם הסרט, 'בית"ר

טהורה לעד' הוא סיסמה ידועה של הקבוצה. שאלו את התלמידים מה דעתם על הסיסמה ועל

המשמעויות שלה. תוכלו להיעזר ב[שאלון קצר טרום הקרנה - טופס מקוון](#).

צפייה בסרט - ציטוטים

להלן ציטוטי מפתח מתוך הסרט לשימושכם, במהלך הצפייה או לאחריה.

"מעולם לא הייתי אוהד כדורגל. אני תמיד אומר את זה. לבית"ר יש יותר אוהדים מאשר לכל המועדונים גם יחד. ולכן היא כלי מאד מעניין לעבוד איתו. יש לך המון השפעה על החברה הישראלית. ב 2008 אני אבחר לראשות העיר ירושלים" (7:57)

"אני זוכר את הכותרת. 'ארקדי גאידמק החתים שני מוסלמים בבית"ר ירושלים'. לא 'שני שחקני כדורגל', לא 'חיזוק לבית"ר ירושלים'. כותרת ראשית: 'שני מוסלמים'. " (9:58)

"אני מברך את שני השחקנים, רוצה לברך אותם על ההצטרפות לקבוצה. מקווה שהם יעזרו לנו בהמשך העונה. אם אלי הביא אותם הוא יודע למה הוא הביא אותם. הם שחקנים טובים, לא משנה דת, גזע. אנחנו נקבל אותם הכי טוב שיש, ניתן להם את ההרגשה הכי טובה בעולם" (11:00)

"הבאתם לנו שני מוסלמים, לא שחקני כדורגל!" (12:55)

"אני לא מבין למה האנשים האלה גזענים. הם הרי יהודים. כל החיים היו להם בעיות עם זה. איך דווקא הם יכולים להיות גזענים כלפי מישהו אחר?" (21:00)

"פתחו את הגרון, אנחנו מול הבית שלו, לא רוצים את איציק בטדי! ... אתי קורנפיין! רציתי שתדע! הזין הבא הוא שלי שתקבלי!" (24:00)

"כן אנחנו חברה אלימה. מה שרואים במגרשים, ביציע המזרחי לצורך העניין, זה סוג של התנהגות מאד מאד מרוכז, מוגבר של התנהגות שיש אותה בחברה" (25:45)

"לצערי הרבה פוליטיקאים תומכים בזה. אולי הם לא יגידו בעצמם 'מוות לערבים' אבל הם כל הזמן מלבים את האווירה" (27:30)

"אוהדי בית"ר ים עכשיו נוטשים את טדי. זו המחאה שלהם על כך שסדאייב הבקיע את השער לזכות בית"ר ים. אני לא מכיר תופעה כזו בעולם" (29:50)

"הם לא הגיעו בגלל שהם שחקנים כל כך טובים. אין לי מושג בזה. אני הנחתי שזה יגרור תגובה משמעותית. עשיתי את זה כדי להציב מראה לחברה הישראלית ולחשוף את פניה האמיתיים" (31:20)

"זו לא טעות. היציעים של טדי ריקים כמעט לחלוטין. הצלחה אדירה ללה-פמיליה שמראים את כוחם האמיתי... לא יאמן שכמה מאות סוחפים אחריהם אלפים רבים" (34:30)

"איפה כל אלה שאמרו 'אנחנו אוהדי בית"ר אבל אנחנו לא גזענים ואנחנו נגד הלה-פמיליה'? איפה אתם? זה לא כסף להיות פה עכשיו, זה לא כסף. אבל מתי נבחנת המחויבות של אדם לערכים שלו? ברגעים הקשים" (35:00)

פעילות אחרי צפייה

1. בקשו מהתלמידים תגובות לאחר ההקרנה. תוכלו להיעזר ב**תגובות אחרי הקרנה - טופס מקוון**. קיימו דיון בכיתה על תוצאות המשוב.

2. חזרו עם התלמידים לתוצאות השאלון הראשון, **מבררים עמדות - טופס מקוון** או בקשו מהתלמידים לענות עליו שוב לאחר הצפייה. האם חל שינוי כלשהוא בעמדות? אם כן באילו נקודות ומדוע?

3. **שאלות לדיון:**

העזרו בשאלות הבאות לקיום דיון במליאה, בקבוצות שיח, כבסיס לבניית טיעונים וטיעוני נגד, בניית דיבייט או כמשימות כתיבה.

- "מוות לערבים": חברי לה-פמיליה מתנגדים לשילובם של המוסלמים בקבוצה, וצועקים "מוות לערבים" למרות שהשחקנים הזרים אינם ערבים. מדוע האוהדים קוראים את הקריאות האלה? מדוע הם מתנגדים לשילוב הזרים? מה דעתכם על ההתנגדות שלהם?
- ספורטאים בגולה: ספורטאים ישראליים (יהודים ושאינם יהודים) משתלבים בקבוצות ספורט בעולם. האם זה חיובי בעיניך? איך לדעתך הם מתקבלים כזרים?
- דילמת הקפטן: אריאל הרוש בחר לתמוך בהנהלה ושילם על כך מחיר. למה לדעתכם נהג כך? האם נהג נכון? מה אתם הייתם עושים במקומו?
- ראש העיר: ארקדי גאידמק אומר על עצמו כי אינו מבין בכדורגל. הוא אומר שרכש את הקבוצה כי קיווה שתמיכה מהאוהדים תעזור לו להיבחר לראשות העיר. מה דעתכם על המהלך הזה? ממה שאתם יודעים על גאידמק, האם הייתם בוחרים בו לראשות העיר?
- גזענות יהודית: האם החברה בישראל גזענית במיוחד? האם היהודים בישראל גזעניים? כיצד לדעתך השפיעה העובדה שהעם היהודי הוא קרבן של גזענות בעצמו?
- כוחה של קבוצה: שאלה זו מבוססת על סרטון קצר של מועדון אוהדי כדורגל בברזיל - 'מועדון רסיפה'. מועדון זה רתם את אהבתם האינסופית של האוהדים לקבוצה, לטובת החתמת אלפים מהם על כרטיס תרומת איברים.

א) הציגו בקצרה את נושא תרומת האיברים להשתלה בפני התלמידים. תוכלו להיעזר [במצגת על עמותת אדי - תרומת איברים בישראל](#).

ב) צפו עם התלמידים [בקליפ של מועדון האוהדים רסיפה](#) (3:20 דק') וקיימו דיון:

- מה חשבתם כשצפיתם בקליפ? מה הרגשתם?
- כיצד לדעתכם הצליחו מובילי מועדון רסיפה לגרום לאוהדים להצטרף למיזם?
- האם לדעתכם מיזם כזה יכול להצליח גם עם אוהדי לה פמיליה?
- אם היה בידכם הכח, האם הייתם מנסים לשכנע אותם? מה הייתם אומרים?

ג) אוהדי בית"ר, שאינם תומכים בלה-פמיליה, הקימו מועדון מקביל: [בית"ר נורדיה ירושלים](#). בקרו באתר המועדון וענו: מה מאפיין את בית"ר נורדיה? אילו ערכים הוא מקדם?

- דעות משתנות: חלק זה עוסק בדמותו של דוד מזרחי, מי שהיה ממנהיגי ארגון לה-פמיליה בעונה בה צולם הסרט. דעותיו של דוד השתנו מאז מן הקצה לקצה, והוא כיום פעיל חברתי, איש חינוך ומרצה לבני נוער נגד שנאה וגזענות. צפו עם התלמידים [בכתבה על דוד מזרחי](#) (דק' 10:40) וקיימו דיון:

- איך אתם מתרשמים מהאיש? מה דעתכם על השינוי שעבר?
- איך ניתן להסביר את השינוי הקיצוני בדעותיו?

- מה הייתם שואלים אותו לו הייתה לכם הזדמנות?

מעוניינים להעמיק

- דוד מזרחי, איש חינוך ומרצה. לפרטים והזמנת הרצאה: 050-2490300
david.mizrah425@gmail.com, חפשו דוד מזרחי בפייסבוק.
- [בימאית הסרט, מאיה זינשטיין, על תובנות מסוינות מפתח מעניינת](#). קטע וידיאו (2:25 דק').

לקריאה נוספת:

- [על מוסלמים ועל העולם הערבי](#)
- [במאית הסרט 'בית'ר טהורה לעד' שזכה באמי: "הגזענות פירקה אותם" \(מעריב\)](#)
- [אחרי הזכייה באמי, מאיה זינשטיין, במאית "טהורה לעד", מדברת על הדיאלוג המפתיע עם לה פמיליה \(הארץ\)](#)

